

Sowindo - Laulu.

Maahan, riemun runsaas walo
 olkon meillä osana,
 Kosk' on sodan, surman palo
 kadonnut ja kaufana, —
 wirittäkön wiisautta,
 wahwistakön wapautta
 nyt ja aina edespäin,
 elon keinot enendäin.

Sowinnoll' on suloisuutta,
 riita rinnat raatelee;
 weljen', wältä kavaluutta,
 waino tunnon turmelee.
 Jätä wihat, heitä wainot,
 heitä riidat, rumat, kainot,
 syngenteen sywyhden,
 pimeyteen pahuuden.

Ah! ett' olis' onnen tiellä
 suosiohon Suomessa
 aina portit auti wieslä
 säätymme seassa;

Killa kerran korkeudet,
 luonnon pohjat, laweudet,
 niin kuin ne nyt näkyvät,
 silmistämme siirtyvät.

Ninda, hymän rakastaja,
 jossa pnyhys palaapi,
 ombi onnen ammendaja,
 hyödytystä halaapi.
 Sowindo on hymä hetki,
 rebellishys paras retki,
 joka iloon johdattaa,
 wanhanakin wirwoittaa.

Walistuksen wiritesä
 paetkon jo pahennus,
 hymän suondo, sytinessä,
 olkon tunnon ojennus,
 että kavis' koittawainen
 ylös päiwä paistawainen
 iloksemme iäti,
 autuudeksi alati.

Suosiossa maa ja mulda

lisää onnen laihoa.

Ilmarinen! iske tulda,

wälähytä waloa.

Soita, soita, Wainämöinen!

jo nyt lepy, Joukkawainen!

Käden käsi kädessä

ystävyyteen yhdesä.

Min Öfvertygelse,

eller

Reflexion om Fritänkari *).

Ordet fritänkare, innebär en widsträcktare bemärkelse, än mången, som beskyl-
ler sin nästa berföre, och de fleste, som
eftersträfva att vara det, wanligen kun-
na med sitt inskränkta begrepp omsatta,
den Elofheten bjuder, att rätta sig efter
färdiga systemer, och hellre tro, än reson-
nera. En man kan icke kallas fritänkare,
om han saknar själfständighet i begreppet,
om han ej är underbyggd med filosofie, och
upplifwad af moral-känsla. Han bör
kunna tänka sundt och fritt, — — sundt
efter grundade anledningar, och fritt efter
redlig öfvertygelse; i annat fall är han an-
tingen en tanklös usling, som snart blottar
sin förledda ensaldighet, eller en Charla-
tan, som genom des så kallade fritänkari
antingen vill synas framför hopen, eller
drifwes dertill af andra egennyttiga moti-
ver; såsom, för att sålunda söka säker-
het emot ansvarigheten för sin omoraliska
wandel, den han, sträfswande efter sinnlig
njutning, welat gifwa friare lopp och stör-

---

* Uppfatt i anledning af besökningarna uti pas-
quillen, som här förut omnämnas.

re tygellöshet, deri han tyckes finna sin babariska — men bedrägliga sällhet. Hvar förre och ämnet till betraktelser, för dylika föraktliga egoister, består mest deruti, att bestrida några i särskilda Religioner förekommande — ofta tillfälliga bisänningar och blotta allusioner, utan att en gång till dem kunna uppgifwa motsatsen, ännu mindre, att förete andra grunder till renare principer, än dem de wela förkasta. Men detta småhetskrameri, med inbillade öfvertygelseser, är så löst och twifelaktigt, att småtänkaren, som wägar sig utöfwer sin fattningskrets, inom sig alltid är osäker om sanningen, och om ej förre, så på sotesången, fruktar han för sitt misstag, med deraf uppkommande följder, då tåkelset för ewigheten genom den annalkande döden upplystes. — Den redlige fritänkaren deremot, som är, icke blott forskare, utan och filosof, intagen af brinnande känsla för moralité och sanning, samt understödd af erfarenhet och kunskapsförråd, bygger sin öfvertygelse åfwen om det osynliga, som är utom erfarenheten, på fastare grunder, eller, i brist af fulla skäl och gällande orsaker till den sökte angelägna wissheten, fäster sin inre tillfredsställelse wid den förmodan, som är bewisligast, och lånder menniskan till största fördel. Då han således och i de för menfsliga inbillningen mest aflågsnade fö-

remål, om upphof och ewighet, der bewisning är omdöjlig, der menstliga slutsatser förwirras och upphöra, kommer slutligen att med håpenhet stanna wid tingens ursprung, och förwånad betraktar oändligheten af tid och rymd, ser man honom derifrån återwända — om ej med begreppers — dock med känslans öfvertygelse om Allmaktens existence, som af våra undersökningar annorlunda icke kan upphinnas; ty ett menstligt förnuft är för swagt, att kunna omfatta den oändlige, hwaraf wi endast genom deß underbara verkningar kunna formera oss någon abstract idee, och slute af werket till upphofsmannen, hvars godhet är oss en borgen för vårt wäl, och leder till förhoppningar ifrån det timmeliga till det ewiga, ifrån den obegripliga naturen till den ännu obegripligare ande-werlden. Den som en gång danat oss, kan också uppehålla vår själ, och sådant torde, efter hoppet, ingå uti deß wisa planer. Likwäl ser twiflaren, med öfwerspänning af sin tankekraft, fästad wid idealet af mathematisk sanning, som här icke tål tillämpning, sig ej hindrad att kunna inwända: antingen existerar det ingen ewig fortsättning af lifwet, eller finnes den försyn, hwilken nu för ett swagt slägte, som på jorden offerar honom sin dyrkan, höljes i owisshetens chaos, alldeles likgiltig om detta slägte

och dess moraliska lycksalighet, emedan han, utom naturstenerna, som genom sina förwandlings exempel icke fullkomligen tillfredsställa forskarens begär efter wiss-
 het, ej låter sin allmakt directe, eller genom sinnens erfarenhet, verka hos men-
 niskan en beständ öfvertygelse om det till-
 kommande lifwet, utan har lemnat hen-
 ne, ett fortsynt kreatur, i labrynten emel-
 lan förmodan och misstag, då likwål den
 moraliska lycksaligheten, genom wissheten
 af denna wigiga sanning, skulle närmare
 befastas, och wara mindre underkastad
 wacklande gifningar på jorden. — Den-
 na inwändning är djurf, men icke afgö-
 rande, ännu mindre tillfredsställande för
 menckligheten. Saken är af wig, och
 motsatsen af twiflans inkast icke lätt, att
 genom bewisning utreda. Redlige och djup-
 sinnige forskare af det tillkommande hafwa
 ofta i detta hänseende efterletat sanningens
 ursprung, förfelat ändamålet, och lemnat
 i stället ett sinneslugn, hwaraf saknaden
 med annalkandet åt dödligheten bliwit allt
 känbarare, wid det de sluteligen på sitt
 undersökningsfält insett bewisningens omöj-
 lighet, och funnit äfwen slufsatsen af jor-
 dens olika fördelar till en jemnare fördel-
 ning i ewigheten wara opålitlig, då de
 jemfört moral-lycksaligheten, der dygden
 utgör sin egen belöning, med den werldslig-
 ga och fysiska, som uppkommer genom

tillfälligheter, och blir olika af samma grund, som det ena djuret är starkare, det andra swagare, det ena trådet längre än det andra. Sjelfwa samwetets känslolöshet hos wisa menniskor, emedan lasten annars har sitt straff i följe, grundar sig på lika orsak, som då oren utan känsla ihjälstängar den andra. Dygden har sin egen belöning, som förringas genom pretensioner eller ockrande affigter, för lidandet är satt en gräns i böden, så att det aldrig torde hinna öfwerwäga lifwets fördelar, och djuret kan, i moraliskt hänseende, icke straffas för sin wäldsamhet. Anledningen till lifwets nödwändiga fortsättning wore således endast den till änger wädra syndarens plåga i minnet af sina handlingar, — — orsak för en ilskfull Daemon, men ej för kärnhertighetens Gud, hwars nåd, segrande öfwer rättfärdigheten, wille låta den affkywärde ewigt förswinna från warelsernas antal, om sådant ej strider emot sakernas allmänna ordning, hans obegripliga planer och sjöleus wäsende. — Här stannar forskarens oroliga blick emellan möjlighet och saknad bewisning i willrådighet, omgifwen ännu af samma mörker, deri han samlat efter wisshet, och der förnustet förlorar sig uti en för tanken, liksom rymden i naturen, sig allt mer och mer utbredande widd. Filosofen deremot är lugn i alla tidsstif-

ten. Twiflans inwändning och forffarens slutkonst i ett ämne af så förwånande beskaffenhet, som ofta, ända till förwillelse, syfvelsatt grubblande tänkare, kunna likwäl ej bringa den wise ur sin fattning. Han behöfwer absolut wifshet blott i skilnaden emellan godt och ordt, rätt och orätt. Den hos alla jordens folkslag så naturliga aningen om förestående lugn och sällhet efter tidens stormar, utgör då en öfwerwigt, som skall bereda hans på Allmaktens godhet grundade öfwertygelse om det ewiga lifwet, och känslan för det goda leda honom vidare på banan af den rena moralen, hwars wärde förswinner genom den af egennyttans trålar förwånade essentiella belöningen i ewigheten, och hworaf klarheten fördunklas i handlingens utöfning af annan bemotelsgrund än wälwiljan. — — — Se der en helig ljusning för det menssliga hegrorpet, se der en kraft, som höjer öf ifrån stoftet. Kanste just för moralens ädelhet i våra handlingar, och wälwiljans renhet i deras syftemål, denna wälwiljans renhet, hwarför utan ingen salighet ör möjlig; har den Allwise för öf erfatt wifsheten om ett fortfarande lif efter detta med endast ljuswa förhoppningar derom, och sålunda upphöjt moralen öfwer sinnligheten, på det man ej må köpslaga med sira goda gerningar, bestämt skilnaden synbarare emel-

lan wålwiljans frukt, som är saligheten, och egoismens njutningar, som upphöra tillika med orsakerna till sjelfwa njutningen redan här i lifwet. — Den som är upplifwad af wålwiljan, så att han, åfwen utan asseende på belöning, kan utöfwa godt blott för det goda, och har förmåga att inse storheten af förenämnde wisa inrättning, hans själ swårswar öfwer den sinnliga erfarenhetens inskränka synkrets, hwardöfwer det annars icke blifwit tillåtit att skåda. Han kan under Ijuswa förhoppningar med lugnt sinne föreställa sig idealet af rättfärdighetens domstol, som likwål är förbarmande mot de swaga. Han kan i den för människan mest kritiska punkt, som är döden, med förtröstan nalkas sitt öde i ewigheten, då han på ena sidan icke beswåras af pretensioner till oförtjent njutning, och på den andra finner sin anspråkslösa tröst i affigten af sina redliga handlingar, hvilande på principer, derifrån han hwarken för fruktan eller fördelar kunnat afwika. Han grundar sitt instundande öde på hoppet, der owissheten gör öfwertygelsen wacklande, och finner sig sålunda tillfredsställd i saker, som genom omdöligheter förblifwa fördärlde för menliga undersökningar, och kunna icke klarna för wår blick genom blotta antagningar och tro; ty att tro positist,

utan gällande anledning och förutgående undersökning, är en fördom, som kan lugna allenast ensallden, liksom, att neka absolut utan bewisning, är dumbhet och öfwerdåd, då man i dessa fall med blindhet förbigår alla förnuft-skäl, och söker stöd i maktspråk, förgåtande, att der endast anledningar till ett wißt förhållande äro för handen, der stannar all filosofisk öfwertygelse blott i förmodan, starfare — ända till antagning, eller swagare — ända till twifwelsmål, allt efter de sig företeende anledningar. Begge dessa omständigheter, att sålunda tro eller neka, äro nesliga för tänkande wareser, och finner hwar och en, med en sundare blick åt filosofiens rymd, och tanken fastad wid mensklighetens bästa, det alltid wara rådligast, att i dylika fall, der undersökning är omöjlig och fruktlös, men som likwäl röra menniskans ewiga wäl, låta sin öfwertygelse följa känslans tydning, eller åtminstone hysa sin mening inom sig med stillatigande, och, på det man för olika begrepp om wårt tillkommande öde icke må förderfwa det närwarande, låra sig, att hos sin nästa hellre tåla åfwen några mindre skadliga fördomar, än söka ombyta dem mot andra af owisfare följder, och derfdre aldrig af annan orsak, än begär till reel och willfarelsen öfwerwägande nyttig sanning, gifwa anledning till afwikande

de från de allmännare erkända grundsätserna, som ej motstrida moraliteten och sunnda förnuftet, i synnerhet i Religionerna, hwilka, hwar och en på sitt sätt, tillbjuda tröst åt menniskoslägtet, och deri åfwen fördom, af brist på utredd sanning, hos mängden upplarnad filosofie, och funda samhälls lagar, ofta är förmonligare för den allmänna ordningen, än om samma fördom, i saknad af sanningens ljus, icke existerade. Åfwen mången enskild menniska, som genom resonnement förlorat sina med modersmjölken insupna principer utur ögnafigte, har förgåfves letat wågen till sällhet, och sökt tillfredsställelse i sina nya — sednare lånta maximer. Så kunna äga sinnesstyrka, eller djerfhet nog till försakelse, sedan de, ehuru emot mera authentika bewisningsgrunder för motsatsen, ytligen filosoferat sig förbi möjligheten af all andelig tillwarelse, för att, för begäret och åtrå till sällhet, finna sig tranquilliserade i föreställningen om blotta materien och den allt till omwexling bildande natur-kraften, som i detta fall, genom tillfälligheter och i tidens ewighet sammanstötande werkningar, åfwen skulle frambragt skapelser af åndamålslik och sig sjelf producerande bestäfsenhet, då ock den begripande själen hos menniskan, utan alla högre beståndsdelar, wore blott en werkan af kroppens organi-

En sammansättning, utvidgad genom erfarenhet, och wifande sig endast såsom bilden i en spegel, eller fluggan i wattenet, som tillika med deß orsaker åter försvinner.

Forskare och Filosofer! öfvertygelserna äro skiljaktiga, efter sakernas olika sidos, som stå öf tillwända; tusende skryta af, att hafwa funnit det rätta, ehuru sanningen i hwarje sak är blott en, men willfarellerna mångahanda. Må derföre tolerancen stifsta fred emellan stridiga grundsatser, som sönderflita försönligheten, redligheten wid våra undersökningar wara den enda ledstjernan till öfvertygelse, och hoppet det ankare, som fäster vår synpunkt i ewighetens haf, på andra sidan om lifwets gräns, der hwar och en ansvarar för sin tro, och stördar frukten af sin wandel.

~~318. III. 85.~~

Proc. hannob. l.

ms B 9589

